

۲۰ ویژگی قرآنی برای حضرت فاطمه زهرا(س)

ابن عباس می گوید: از رسول خدا(ص) درباره کلماتی که حضرت آدم از پروردگار خویش دریافت کرد و با آن کلمات توبه کرد، پرسیدم. فرمود: «از خدا خواست که به حق محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین(ع) توبه اش را بپذیرد.

ابن عباس می گوید: از رسول خدا(ص) درباره کلماتی که حضرت آدم از پروردگار خویش دریافت کرد و با آن کلمات توبه کرد، پرسیدم. فرمود: «از خدا خواست که به حق محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین(ع) توبه اش را بپذیرد.

به گزارش خبرگزاری مهر، قرآن مجید که کلام راستین خداست و در نهایت اتقان و درستی قرار دارد، بی هیچ شک و شائبه ای بازگوکننده حقایقی است که ذهن بشری از نیل به بسیاری از آنها، عاجز و ناتوان است. فاطمه زهرا(ع) حقیقتی بی مانند دارد که جز در سایه سار قرآن و کلام معصومان نمی توان بدان دست یافت. بدین لحاظ، در این مجال به بررسی برخی از آیات قرآن و بیان پاره ای از این حقایق می پردازیم.

۱. خانه فاطمه(ع) جلوه گاه نور هدایت الهی

قرآن کریم، خداوند را نور آسمان ها و زمین می خواند و تصریح می کند که او هر فردی را که بخواهد، به نور خویش هدایت می کند. در ادامه می فرماید: «[این نور هدایت] در خانه هایی است که خداوند اذن فرموده است رفعت بیابند؛ خانه هایی که نام خدا در آنها ذکر می شود و مردانی که تجارت و معامله، آنان را از یاد الهی غافل نمی کند و می ترسند از روزی که در آن، دل ها و چشم ها زیر و رو می شود، صبح و شام در آنها، تسبیح او می گویند.» (۱) هنگامی که پیامبر خدا (ص) آیات مذکور را تلاوت کرد، یکی از اطرافیان حضرت پرسید: یا رسول الله! این خانه ها کدام خانه هاند؟ فرمود: «خانه های انبیا». ابوبکر برخاست و گفت: یا رسول الله! آیا خانه فاطمه و علی از مصادیق این آیه است؟ پاسخ شنید: «آری، از برترین مصادیق آن است.» (۲)

۲. مشکات الهی

قرآن برای تبیین و معرفی نور خداوند، مثالی ذکر می کند: «مثل نور خداوند، مثل چراغدانی است که درون آن، چراغی گذارده باشند...» (۳). راوی می گوید: از امام (ع) درباره این کلام الهی پرسیدم. فرمود: «آن چراغدان، فاطمه(ع) است و آن چراغ، امام حسن (ع) و آن زجاجه (فانوس یا حباب شفاف)، امام حسین (ع) است.» (۴) این بیان در حقیقت اشاره به جایگاه والا و متعالی فاطمه (ع) و فرزندان او در عالم تکوین و هدایت بشر دارد.

۳. ستاره فروزان

امام(ع)، ذیل این آیه قرآن که می فرماید: «ستاره ای درخشنده چون مروارید» (۵)، فرمود: «فاطمه ستاره درخشان و فروزانی از میان جمله زنان عالم است.» (۶)

۴. انسان بزرگ الهی

امام باقر(ع) درباره آیه «همانا آن از مسائل مهم است(و) هشدار و اندازی است برای همه انسان ها» (۷) فرمود: «یعنی فاطمه» (۸). واژه «گَبر» جمع «کبری» و تأنیث اکبر است. بنابراین، آیه مذکور چنین معنا می شود: «فاطمه زهرا(ع) یکی از بزرگان است» (۹). در بیانی کوتاه می توان گفت: این تفسیر، عظمت معنوی آن بانوی بزرگوار اسلام را بازگو می کند که در اثر آراسته شدن وی به سجایا و کمالات الهی برایش حاصل گشته است.

۵. دریای فضیلت

ذیل این آیه که می فرماید: «(خداوند) دو دریا را در کنار یکدیگر قرار داد؛ در حالی که با هم تماس دارند. در میان آن دو، برزخی است که یکی بر دیگری غلبه نمی کند.» (۱۰)، از امام صادق(ع) نقل شده است که فرمود: «علی و فاطمه، آن دو بحر عمیقی اند که هیچ یک را بر دیگری برتری نیست. بین آن دو، واسطه ای است که همان رسول خداست و محصول این بحر عمیق، لؤلؤ و مرجان است که آن دو، حسن و حسین هستند.» (۱۱) ثعلبی در تفسیر خود، از سفیان ثوری نقل می کند: «مرج البحرين یلتقيان» یعنی فاطمه و علی و منظور از «یخرج منهما اللؤلؤ و المرجان» حسن و حسین و مراد از «بینهما برزخ» رسول خداست.» (۱۲) ابوسعید خدری نیز آیات یاد شده را همین سان تبیین و تفسیر می کند. (۱۳)

۶. کوثر رسول الله(ص)

حضرت خدیجه برای پیامبر(ص) فرزند پسری به دنیا آورده بود که عبدالله نام گرفت، اما پس از مدتی از دنیا رفت. روزی از روزها، یکی از سران مشرکان به نام عاص بن وائل، پیامبر(ص) را هنگام خروج از مسجدالحرام ملاقات کرد و با وی به گفتگو پرداخت. گروهی از سران قریش که این گفتگو را دیده بودند به محض ورود عاص بن وائل به مسجد از او پرسیدند: با چه کسی گفتگو می کردی؟ گفت: با آن «ابتر» (۱۴)! خداوند در حمایت از پیامبر(ص) خویش، سوره کوثر را نازل کرد و فرمود: «(ای پیامبر(ص))! ما به تو کوثر(خیر و برکت فراوان) عطا کردیم. پس برای پروردگارت نماز بخوان و قربانی کن و بدان که دشمن تو قطعاً بریده نسل و دم بریده خواهد بود.» (۱۵)

مفسران کلام الهی، «کوثر» را خیر و برکت بسیار معنا کرده و گفته اند: «مقصود از آن، فراوانی نسل و ذریه پیامبر(ص) است و این معنا از طریق فرزندان فاطمه(ع) محقق شده است؛ به گونه ای که عدد ذریه او از شمارش خارج است و این روند تا روز

قیامت تداوم دارد.» (۱۶). بسیاری از بزرگان علمای شیعه، وجود مبارک فاطمه زهرا(س) را روشن ترین مصداق کوثر قلمداد کرده اند؛ زیرا شأن نزول آیه، بیانگر این است که بت پرستان مکه، پیامبر(ص) را متهم به مقطوع النسل بودن می کردند و قرآن ضمن نفی گفتار آنان، به پیامبر(ص) می فرماید: «ما به تو کوثر عطا کردیم.» از این تعبیر چنین برداشت می شود که این خیر کثیر(کوثر)، همان فاطمه زهرا (ع) است. (۱۷)

۷. شاخه ای از شجره الهی

خدای متعال کلمه طیبه را به شجره طیبه ای مانند می کند و می فرماید: «آیا ندیدی که خداوند چه سان مثل زده؟ کلمه طیبه(سخن و ایمان پاک) همانند درختی پاک است که ریشه اش ثابت و شاخه اش در آسمان است.» (۱۸) یکی از یاران امام باقر(ع) نقل می کند: خدمت آن حضرت رسیدم و درباره آیه یاد شده پرسیدم. حضرت (ع) پاسخ داد: «آن درخت(شجره طیبه)، محمد مصطفی (ص) است. تنه آن درخت، امیرمؤمنان علی(ع)، میوه آن، امام حسن و امام حسین(ع)، شاخه اصلی آن فاطمه(ع) است و شاخه های کوچک آن، ائمه اطهار از فرزندان فاطمه(ع)، و برگ های این درخت، شیعیان و دوستداران ما اهل بیت اند.» (۱۹)

۸. حقیقت شب قدر

امام صادق(ع) درباره آیات نخستین سوره قدر(۲۰) فرمود: «لیله(مقصود حقیقی از آن شب)، فاطمه است و قدر، خداوند است. بنابراین هرکس فاطمه را آن سان که حق معرفت اوست، بشناسد، شب قدر را درک کرده است و حقیقت این است که فاطمه (ع) فاطمه نامیده شد، چون خلایق از شناختش ناتوان گشتند. (۲۱)

۹. فاطمه(ع)، صراط مستقیم الهی

حداقل ده مرتبه در نمازهای شبانه روز، از خدای بزرگ می خواهیم که ما را به «صراط مستقیم» هدایت و راهنمایی کند. پیامبر(ص) عظیم الشأن اسلام در تفسیر صراط مستقیم می فرماید: «همانا خداوند، علی(ع) و همسرش و فرزندانش را حجت خویش بر خلق خود قرار داده است و آنها دروازه های علم در امت من اند. هرکه به سوی آنان رهنمون شود، به صراط مستقیم هدایت گشته است.» (۲۲)

۱۰. ایمان به فاطمه(ع)، شرط هدایت

امام باقر(ع) در تفسیر آیه ۱۳۶ و ۱۳۷ سوره بقره می فرماید: «از آیه «آمنا بالله و ما انزل الینا»، علی، حسن، حسین و فاطمه اراده گشته و این حکم، بر امامان پس از ایشان نیز جاری است» و نیز فرمود: «فان آمنوا» یعنی: مردم. «بمثل ما آمتم به» یعنی: به علی، فاطمه، حسن، حسین (ع) و ائمه پس از آنان. «فقد اهتدوا و ان تولوا فانما هم فی شقاق» (۲۳).

۱۱. پذیرش توبه با توسل به فاطمه(ع)

قرآن کریم می فرماید: وقتی حضرت آدم(ع) و همسرش حوا(ع) به رغم نهی الهی، از میوه درخت ممنوعه تناول کردند، به سبب تخلف از دستور الهی از بهشت اخراج شدند و به زمین هبوط کردند. «سپس آدم از سوی پروردگارش کلماتی دریافت کرد(و با آن کلمات توبه کرد) و به درستی که خداوند، توبه پذیر و مهربان است.» (۲۴) ابن عباس می گوید: از رسول خدا(ص) درباره کلماتی که حضرت آدم از پروردگار خویش دریافت کرد و با آن کلمات توبه کرد، پرسیدم. فرمود: «از خدا خواست که به حق محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین(ع) توبه اش را بپذیرد. خداوند نیز پذیرفت.» (۲۵)

۱۲. صالح درگاه الهی

قرآن کسانی را که فرمان بردار خدا و رسول وی اند، به هم نشینی با آنانی وعده می دهد که از نعمت های بی پایان و ابدی الهی بهره مندند. (۲۶) انس بن مالک می گوید: یک روز صبح، پس از آنکه نماز صبح را با پیامبر(ص) به جای آوردیم، به آن حضرت عرض کردم: یا رسول الله! آیا این سخن خدای را برایمان تفسیر می کنی که می فرماید: «و کسی که خدا و پیامبر(ص) را اطاعت کند، (در روز رستاخیز) هم نشین کسانی خواهد بود که خدا، نعمت خود را بر آنان تمام کرده، از پیامبران و صدیقان و شهدا و صالحان، و آنها رفیقان خوبی اند.» (۲۷) فرمود: مقصود از «پیامبران» منم. منظور از «صدیقان» برادر من علی (ع) است. مقصود از «شهدا» عمویم حمزه است و مقصود از «صالحان» نیز دخترم فاطمه(ع) و دو فرزندش (حسن و حسین(ع)) اند. (۲۸)

۱۳. مقرب الهی و ناظر اعمال نیکان

خدای متعال در کتاب آسمانی خویش هنگام خبردادن از مواهب عظیم و نعمت های روح پرور بهشت برای نیکوکاران می فرماید: «نامه اعمال ابرار و نیکان در علیین است و تو چه می دانی که علیین چیست؟! نامه ای است رقم خورده و سرنوشتی است قطعی که مقربان(خاصان و برگزیدگان درگاه الهی) شاهد آن اند.» (۲۹) امام باقر(ع) در تفسیر این کلام الهی می فرماید: منظور از آن «مقربان» پیامبر خدا(ص)، علی، فاطمه، امام حسن و امام حسین(ع) است. (۳۰) بنابراین فاطمه (ع) یکی از مقربان و خاصان درگاه الهی است و شاهد و ناظر بر نامه اعمال نیکان در روز رستاخیز خواهد بود.

۱۴. فاطمه(ع)، میرا از هر ناپاکی

آیه تطهیر در خانه ام سلمه بر پیامبر(ص) فرستاده شد: «خداوند می خواهد که پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند و شما را کاملاً پاک سازد» (۳۱). علت نزول آن نیز چنین است که پیامبر(ص) خدا امیرمؤمنان علی، فاطمه، امام حسن و امام حسین(ع) را فراخواند. عبایی را روی آنها کشید و وقتی هر پنج نفر زیر عبا قرار گرفتند، فرمود: «بار خدایا! اینان اهل بیت من اند. پس آلودگی و ناپاکی را از ایشان دور ساز و پاک و پاکیزه بگردانیشان.» (۳۲)

زمخشری می نویسد: رسول خدا(ص) عبای پشمینه سیاه رنگی بر دوش داشت. وقتی امام حسن(ع) به محضرش شرفیاب شد،

پیامبر(ص) وی را به زیر عیای خود فراخواند. پس از مدتی امام حسین (ع) آمد، او را نیز بدانجا فراخواند. پس از وی فاطمه(ع) و سپس امیرمؤمنان (ع) آمد و به زیر عیای رسول الله (ص) رفتند. پس از آن، پیامبر(ص) فرمود: «انما یرید الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت...» (۳۳)

ابوسعید خدری تصریح می کند: این آیه در شأن پیامبر(ص) خدا، علی، فاطمه، امام حسن و امام حسین (ع) نازل شده است. (۳۴) ام سلمه نیز بدین مطلب تصریح دارد. (۳۵) ابن حجر هیثمی نیز اذعان می کند که اکثر مفسران بر این عقیده اند که آیه تطهیر در شأن علی، فاطمه و حسن و حسین (ع) نازل شده است. (۳۶)

۱۵. فاطمه(ع)، بهترین الگو

خداوند به پیامبر(ص) خویش می فرماید: «خانواده ات را به نماز فرمان بده و بر آن پایدار باش.» (۳۷) در این زمینه می نویسند: از زمانی که این آیه نازل شد، پیامبر(ص) خدا پیوسته، هنگام نماز، بر در خانه علی و فاطمه(ع) حاضر می شد و می فرمود: «خداوند، شما را رحمت کند؛ هنگام نماز است. به درستی جز این نیست که خداوند می خواهد پلیدی و ناپاکی را از شما اهل بیت دور کند. (۳۸)» (۳۹). پیامبر خدا (ص) با عبارات «خداوند می خواهد پلیدی را از شما اهل بیت دور کند»، به همگان فهماند که آیه تطهیر، در شأن اهل بیت است و علت دعوت به نماز، بی تفاوتی علی و فاطمه (ع) به عبادت نیست، بلکه از باب الگودهی به مسلمانان است و آن دو بزرگوار، میرا از هر قصور و تقصیری در اجرای دستورهای الهی اند. برخی از اصحاب در این رابطه نقل می کنند: پیامبر(ص) نه ماه پی در پی این کار را انجام داد. (۴۰)

۱۶. پاداش بیکران برای فاطمه(ع)

صادق آل محمد(ع) نقل می کند: رسول خدا(ص) وارد خانه فاطمه(ع) شد؛ در حالی که فاطمه لباس خشنی از پشم شتر بر تن داشت، با یک دست، آسیاب می کرد و با دست دیگر، کودکش را شیر می داد. با مشاهده این وضعیت، اشک از چشمان پیامبر(ص) سرازیر شد. فرمود: «دخترم! تلخی دنیا را در برابر شیرینی آخرت تحمل کن؛ زیرا خداوند این آیه را بر من نازل کرده است: به زودی پروردگارت آن قدر به تو عطا خواهد کرد که خشنود شوی» (۴۱). (۴۲)

۱۷. سربلند از امتحان الهی

عبدالله بن مسعود در تفسیر این آیه که می فرماید: «امروز آنها را به سبب صبر و استقامتشان پاداش بخشیدم؛ آنها پیروز و رستگارند» (۴۳)، می گوید: یعنی امروز به سبب اینکه علی بن ابی طالب، فاطمه، حسن و حسین(ع) بر طاعت، گرسنگی، فقر، و امتحانات الهی در دنیا صبر پیشه کردند، بهشت را بدانان پاداش دادم و به درستی که آنها رستگار و سربلند از حساب و کتاب الهی هستند. (۴۴)

۱۸. اسوه ایثار و اخلاص

امام حسن و امام حسین(ع) در خردسالی بیمار شدند. رسول الله(ع) همراه جمعی از یاران خویش به عیادت آنها آمدند. سپس به علی(ع) فرمودند: ای ابالحسن! خوب است برای شفای دو فرزند خویش، نذری کنی. از این رو، علی(ع)، فاطمه(ع) و فضه خادمه، هر سه نذر کردند که در صورت شفای این دو کودک، سه روز «روزه» بگیرند... در پایان داستان ایثار و فداکاری اهل بیت (ع) آمده است که فرشته وحی الهی نازل شد و فرمود: ای محمد! خداوند با چنین خاندانی به تو تهنیت می گوید. سپس، سوره «هل اتی» را بر او خواند. (۴۵) خداوند در این سوره، سه صفت آشکار و برجسته این خانواده را- که فاطمه(ع) نیز یکی از آنان است- متذکر می شود که عبارت است از: ۱. وفای به نذر: «به نذر خود وفا می کنند و از روزی که شر و عذابش گسترده است، بیمناک اند» (۴۶)؛ ۲. ایثار: «و غذای خود را با اینکه به آن علاقه و نیاز دارند، به مسکین و یتیم و اسیر می دهند»؛ (۴۷) ۳. اخلاص: «ما، شما را فقط به خاطر خدا اطعام می کنیم و هیچ پاداش و سپاسی از شما نمی خواهیم». (۴۸)

۱۹. برترین زن مسلمان

هنگامی که پیامبر(ص) با مسیحیان نجران درباره مسیحیت و نفی الوهیت حضرت عیسی(ع) گفتگو می کرد و آنان با وجود استدلال آن حضرت، سخن او را نپذیرفتند، خداوند به پیامبر(ص) خویش دستور داد با آنها «مباهله» کند. آن حضرت در حالی که برای مباهله حضور یافت که حسین(ع) را در آغوش داشت و دست حسن(ع) را گرفته بود و فاطمه (ع) پشت سرش می آمد و علی هم پشت سر فاطمه(ع) قرار گرفته بود. پیامبر(ص) به اهل بیت خود فرمود: «وقتی دعا کردم، آمین بگویید» اما اسقف نجران با دیدن آن چهره های پرجاذبه الهی گفت: اگر آنان از خدا بخواهند کوه را از جایش برکنند، می کند، مباهله نکنید که هلاک می شویم و بر روی زمین یک نصرانی تا روز قیامت باقی نمی ماند. بنابراین، آنان مباهله نکردند و خواستند بر دین خود باقی بمانند و در نهایت، با آن حضرت توافق کردند که جزیه بپردازند. (۴۹)

این واقعه زمانی بود که خداوند فرمود: «هرگاه بعد از علم و دانشی که (درباره مسیح) به تو رسیده، (باز هم) کسانی با تو به محاجه و ستیز برخیزند، به آنها بگو: بباید ما فرزندان خود را دعوت کنیم، شما هم فرزندان خود را؛ ما زنان خویش را دعوت نماییم، شما هم زنان خود را؛ ما از نفوس خود دعوت کنیم، شما هم از نفوس خود؛ آن گاه مباهله کنیم و لعنت خدا بر دروغگویان قرار دهیم.» (۵۰) ابن عباس در تفسیر این آیه می گوید: منظور پیامبر(ص) از فرزندان ما، حسن و حسین، مقصود از زنان ما، فاطمه و منظور از نفوس ما، شخص پیامبر(ص) و علی است. (۵۱) ابوسعید خدری نیز می گوید: زمانی که این آیه نازل شد، رسول الله، علی و فاطمه و حسن و حسین (ع) را فراخواند و فرمود: «بارخدا! اینها اهل من اند.» (۵۲) درواقع، تعبیر «ابنائنا» و «نسائنا» و «انفسنا» درباره این چهار معصوم، بیانگر برتری و فضیلت آنان بر سایرین است؛ زیرا پیامبر(ص) از میان همگان، فقط آن چهار نفر را برگزید.

۲۰. محبت کوثر، مزد رسالت

خداوند خطاب به پیامبر(ص) خویش می فرماید: «بگو هیچ پاداشی از شما (بر رسالت) درخواست نمی کنم، جز دوست داشتن نزدیکان را» (۵۳). این آیه، مودت و محبت نسبت به نزدیکان پیامبر(ص) را به عنوان اجر و مزد رسالت پیغمبر(ص) معرفی می کند و آن را از امت مسلمان می خواهد. ابن عباس روایت می کند: وقتی این آیه نازل شد، به پیامبر(ص) عرض کردند: «یا رسول الله! آنانی که محبت و مودت آنها بر ما واجب شده است، چه کسانی اند؟» فرمود: «علی، فاطمه، حسن و حسین(ع)» (۵۴).

.....

پی نوشت ها

۱. «فی بیوت اذن الله أن ترفع ويذكر فيها اسمه يسبح له فيها بالغدو والاصال...» نور/۳۶ و ۳۷.
۲. الكشف و البيان (تفسير ثعلبی)، تحقیق: ابومحمد ابن عاشور، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ج ۱، ۱۴۲۲ق، ج ۷، ص ۱۰۷.
۳. «مثل نوره کمشکاة فیها مصباح...» نور/۳۵.
۴. مناقب الامام علی بن ابی طالب، ابن مغزلی، بیروت، دارالاضواء، ج ۳، ۱۴۲۴ق، ص ۲۶۳، ج ۳۶۱.
۵. «کانها کوکب درّی.» نور/۳۵.
۶. مناقب الامام علی بن ابی طالب، ص ۲۶۳، ج ۳۶۱.
۷. «إنها لاحدی الکبر نذیراً للبشر.» مدثر/ ۳۵ و ۳۶.
۸. تفسیر نورالثقلین، عبدعلی بن جمعه عروسی حویزی، تحقیق: سید هاشم رسولی محلاتی، قم، مؤسسه اسماعیلیان، ج ۴، ۱۴۱۲ق، ص ۴۵۸، ج ۲۲.
۹. همان.
۱۰. «مرج البحرین يلتقيان بینهما برزخ لا یبغیان.» الرحمن/ ۱۹ و ۲۰.
۱۱. ینابیع الموده، سلیمان قندوزی، تحقیق: علاء الدین اعلمی، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ج ۱، ۱۴۱۸ق، ج ۱، ص ۱۳۹.
۱۲. الكشف و البيان، ج ۹، ص ۱۸۲.
۱۳. مناقب الامام علی بن ابی طالب، ص ۲۷۷، ج ۳۹۰.
۱۴. «مشرکان مکه، پیامبر(ص) را پس از وفات پسرانش از روی طعنه «ابتر» صدا می زدند؛ چون فرزند پسری نداشت.»
۱۵. «انا اعطیناک الکوثر فصل لربک وانحر ان شانک هو الابر.» کوثر/۱-۳.
۱۶. مجمع البیان فی تفسیر القرآن، فضل بن حسن طبرسی، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۴۱۵ق، ج ۱۰، ص ۴۶۰-۴۵۸.
۱۷. برگزیده تفسیر نمونه، احمد علی بابایی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۶، ۱۳۷۹ش، ج ۵، ص ۵۶۰-۵۹۹.
۱۸. «الم تر کیف ضرب الله مثلاً کلمة طيبة کشجرة طيبة اصلها ثابت و فرعها فی السماء.» ابراهیم/ ۲۴.
۱۹. شواهد التنزیل، حاکم حسانی، تحقیق: محمد باقر محمودی، بیروت، مؤسسه الاعلمی للمطبوعات، ج ۱، ۱۳۹۳ق، ج ۱، ص ۳۱۱.
۲۰. «انا انزلناه فی ليله القدر.» قدر/۱.
۲۱. تفسیر فرات کوفی، تحقیق: محمد کاظم، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۴۱۶ق، ص ۵۸۱ و ۵۸۲، رقم ۷۴۷؛ بحارالانوار، تحقیق: محمود دریاب، بیروت، دارالتعارف للمطبوعات، ج ۱، ۱۴۲۱ق، ج ۱۸، ص ۵۲.
۲۲. شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۵۸، ج ۸۹.
۲۳. التفسیر للعیاشی، تحقیق: قسم الدراسات الاسلامیه مؤسسه البعثه؛ قم، بنیاد بعثت، ج ۱، ۱۴۲۱ق، ج ۱، ص ۱۵۹، رقم ۲۱۲/ ۱۱۱.
۲۴. «فتلقى ادم من ربه کلمات فتاب علیه انه هو التواب الرحیم» بقره/۳۷.
۲۵. ینابیع الموده، ج ۱، ص ۱۱۲؛ الطرائف، سید بن طاووس، قم، نشر خیام، ج ۱۳۷۱ق، ص ۱۱۲، ج ۱۶۶؛ الدر المنثور، جلال الدین سیوطی، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۴ق، ج ۱، ص ۱۹.
۲۶. «و من یطع الله و الرسول فاولئک مع الذین انعم الله علیهم من النبیین و الصدیقین و الشهداء و الصالحین و حسن اولئک رفیقاً.» نساء/۶۹.
۲۷. همان.
۲۸. بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۳۶۱.
۲۹. «ان کتاب الابرار لفی علییین و ما ادریک ما علییون کتاب مرقوم یشهده المقربون.» مطفیین/۱۸-۲۱.
۳۰. بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۳۶۱.
۳۱. احزاب/ ۳۳.
۳۲. ینابیع الموده، ج ۱، ص ۱۲۵.
۳۳. الکشاف، تحقیق: عبدالرزاق المهدی، بیروت، داراحیاء التراث العربی، ج ۲، ۱۴۲۱ق، ج ۱، ص ۳۹۶.
۳۴. الكشف و بیان، ج ۸، ص ۴۲؛ ینابیع الموده، ج ۱، ص ۱۲۷؛ شواهد التنزیل، ج ۱، ص ۲۵، ج ۶۶۱؛ ذخائر العقبی، مکتبه القدسی، ۱۳۵۶ق، ص ۲۴؛ فرائد السمطین، ابراهیم بن محمد جوینی، تحقیق: محمدباقر محمودی، بیروت، مؤسسه المحمودی للطباعة و النشر، ج ۱، ۱۴۰۰ق، ج ۲، ص ۱۰، ج ۳۵۶؛ جامع البیان عن تأویل آیات القرآن، محمد بن جریر طبری، تحقیق: صدق جلیل العطار، بیروت، دارالفکر، ۱۴۱۵ق، ج ۲، ص ۹، ج ۲۱۷۲۷.
۳۵. مناقب الامام علی بن ابی طالب، ص ۲۵۴، حدیث ۳۴۵؛ الاصابه فی تمییز الصحابه، ابن حجر عسقلانی، تحقیق: عادل احمد عبدالموجود، بیروت، دارالکتب العلمیه، ج ۱، ۱۴۱۵ق، ج ۸، ص ۲۶۵؛ اسد الغابه، بیروت، دارالفکر، ج ۱، ۱۴۱۹ق، ج ۶، ص ۲۲۵.

۳۶. الصواعق المحرقة، تحقیق، عبدالوهاب عبداللطیف، مكتبة القاهرة، ج ۲، ۱۳۸۵ق، ص ۱۴۳.
۳۷. «وامر اهلك بالصلاة و اصطر عليها». طه/۱۳۲.
۳۸. «الصلاة رحمكم الله» انما يريد الله ليذهب عنكم الرجس اهل البيت».
۳۹. شواهد التنزيل، ج ۱، ص ۳۸۱، ح ۵۲۶.
۴۰. الكشف و البيان، ج ۸، ص ۴۲.
۴۱. «و لسوف يعطيك ربك فترضى». ضحى/۵.
۴۲. مجمع البيان، ج ۱۰، ص ۳۸۲؛ الكشف و البيان، ج ۱۰، ص ۲۲۵؛ مقتل الحسين خوارزمي، ابن احمد مكى، تحقيق: محمد سماوى، قم، انوارالهدى، ج ۱، ۱۴۱۸ق، ج ۱، ص ۱۰۵، ح ۳۴.
۴۳. «انى جزيتهم اليوم بما صبروا انهم هم الفائزون». مؤمنون / ۱۱۱.
۴۴. شواهد التنزيل، ج ۱، ص ۴۰۸، ح ۶۶۵.
۴۵. الكشاف، ج ۴، ص ۶۷۰ و ۶۷۱؛ التفسير للعباشي، ج ۳، ص ۱۶۳-۱۶۵؛ الكشف و البيان، ج ۱۰، ص ۹۹-۱۰۱؛ مجمع البيان، ج ۱۰، ص ۲۰۹ و ۲۱۰؛ شواهد التنزيل، ج ۲، ص ۳۰۰-۳۰۲، ح ۱۰۴۲؛ تذكرة الخواص، ابن جوزي، بيروت، مؤسسه اهل البيت، ۱۴۰۱ق، ص ۲۸۱-۲۸۳؛ ينابيع الموده، ج ۱، ص ۱۰۸ و ۱۰۹.
۴۶. «يوفون بالنذر و يخافون يوماً كان شره مستطيراً». انسان / ۷.
۴۷. «و يطعمون الطعام على حبه مسكينا و يتيما و اسيرا». انسان / ۸.
۴۸. «انما نطعمكم لوجه الله لا نريد منكم جزاءً و لا شكورا». انسان / ۹.
۴۹. ر. ك: الكشاف، ج ۱، ص ۳۹۶ و ۳۹۷؛ الكشف و البيان، ج ۳، ص ۸۵ و ۸۶.
۵۰. «فمن حاجك فيه من بعد ما جاءك من العلم فقل تعالوا ندع ابنائنا و ابنائكم و نساءنا و نساءكم و انفسنا و انفسكم ثم نبتل فنجعل لعنت الله على الكاذبين». آل عمران/۶۱.
۵۱. مناقب الامام على بن ابى طالب، ص ۲۶۴، ح ۳۶۲؛ شواهد التنزيل، ج ۱، ص ۱۴۲، ح ۱۹۴.
۵۲. «اللهم هؤلاء اهلى»، ذخائر العقبى، احمد بن عبدالله طبرى، ص ۲۵.
۵۳. «قل لا اسئلكم عليه اجرا الا المودة فى القربى». شورى / ۲۳.
۵۴. ينابيع المودة، ج ۱، ص ۱۲۴؛ الطرائف، ص ۱۱۲، ح ۱۶۷؛ الكشف و البيان، ج ۸، ص ۳۱۰؛ مجمع البيان، ج ۹، ص ۴۸؛ مناقب الامام على بن ابى طالب، ص ۲۵۸، ح ۳۵۲؛ فرائد السمطين، ج ۲، ص ۱۳، ح ۳۵۹؛ بحارالانوار، ج ۱۰، ص ۱۹۶.
-
- نويسنده:مرتضى حسینی شاه ترابی منبع: نشریه فرهنگ کوثر، شماره ۷۷.